Sekso kaj Egaleco

Numero 11

Januaro 1985

Sendependa novaĵletero

KOŜMARO REALIGITA

Unu el miaj plej grandaj timoj rilate al SkE ĉiam estis la imago, ke iam prespreta numero povus perdiĝi en la poŝto. Neniam, en miaj plej teruraj koŝmaroj, mi antaŭvidis tion, kio efektive okazis: tio estis, ke <u>du</u> pretaj numeroj perdiĝus samtempe.

Fakte, tio estis nur la lasta (espereble!) el serio da problemoj, kiuj trafis SkE dum la lastaj du jaroj. Sed mi reiros al la komenco de la rakonto...

Problemo n-ro 1, kompreneble, estis miaj gravedeco kaj nasko en decembro 1982, pro kiuj mi ne sukcesis okupiĝi pri SkE dum pluraj monatoj. Mi tamen faris novan numeron en julio 1983, kaj sendis ĝin al Dermod. Dermod, kiel scias la fidelaj legantoj de SkE, ĝis nun multobligadis SkE senpage kaj ekspedadis ĝin el Britujo.

Nun venis la dua problemo: tiu numero de SkE atingis Dermod ĝuste en la momento kiam li rezignis pri sia salajrata laboro kaj transloĝiĝis al pli agrabla landoparto por starigi sian propran entreprenon kiel presisto. Tio nature estis mal-facila periodo, kaj post pluraj monatoj evidentiĝis, ke bedaŭrinde pro la postuloj de la nova laboro li ne plu havos tempon por okupiĝi pri SkE. Intertempe, cetere, mi jam preparis duan numeron.

Kiam miaj kunlaborantoj, Hukunaga Makiko kaj Yamakawa Setuko, aŭdis pri la problemo, ili proponis transpreni la du pretajn

Sekso kaj Egaleco

Sendependa novaĵletero

Jarabono (4 numeroj)
12 ned. gld. aŭ 15 irk.

Internaciajn respondkuponojn sendu rekte al Anna Brennan, aŭ pagu al ŝia nederlanda poŝtĉekkonto, n-ro 4412211.

Redaktoro

Anna Brennan
Colle Rasto
I-00039 Zagarolo, Italujo

Kunlaborantoj en ĉi tiu numero

Brian Holser
Hukunaga Makiko
Dermod Quirke
Yamakawa Setuko

Limdato por la venonta numero: 1a de marto.

Perantoj

Internacia (prezo: 14,50 ned. gld.): Universala Esperanto-Asocio, Nieuwe Binnenweg 176, 3015 BJ Rotterdam, Nederlando. Poŝtĉekkonto 378964 (UEA). Banko: Mees & Hoop, Coolsingel 93, 3012 EA Rotterdam (konto 25.52.89.804).

Argentina: Hugo A. Lingua, Casilla de Correo 278, 2000 Rosario.

Brita (prezo: £3,00): Dermod Quirke, P.O. Box 14, Newark, Notts. NG24 4TP. Poŝtĉekkonto 12 463 0006.

Franca: Anne Elise Amblès, 20 bis rue Cerisier, F-75005 Paris.

Germana (prezo: DM 12,00): VEJGA, Töpferstrasse 20, 4500 Osnabrück.

Itala (prezo: 6000 liroj): Anna Brennan, Colle Rasto, 00039 Zagarolo. (Nur por italaj abonantoj: aliaj prefere pagu al ŝia nederlanda poŝtĉekkonto, aŭ al nacia peranto.)

Japana (prezo: 1500 enoj): Sei to Byodo Hakkokai, p/a Hukunaga Makiko, Saginuma 1-10-5, Miyamae-ku, Kawasaki-si, 213. Poŝta ĝirokonto 0-99911, Tôkyô.

Nederlanda (prezo: 12,00 gld.): Anna Brennan. Nederlanda poŝtĉekkonto 4412211.

Norvega (prezo: 12,00 kr.): Margrete Landmark, Torødveien 109, 3135 Torød. Poŝtĉekkonto 5 73 61 29.

Novzelanda: J.T. Allan, 12 Lonsdale Crescent, Wellington 3.

Sveda (prezo: 25,00 kr.): Märtha Andréasson, 2265 Tolsered, 425 90 Hisingskärra. Poŝtĉekkonto 27 01 05-4880.

Usona (prezo: $6,50): Charles Power, 755 Cedar Ave., Long Beach CA 90813.

ESTONTAJ NUMEROJ

Ĉi tiu numero havas la temon "Kiel kunigi patrinecon kaj sian faklaboron". (Cetere, tiu temo estis elektita antaŭ ol mi sciis, ke ĝi poste aplikiĝos ankaŭ al mi!)

Mi ricevis tiom da kontribuaĵoj pri patrineco, ke mi ne sukcesis aperigi ĉion en ĉi tiu numero. Do, ni revenos al la temo en pluraj postaj numeroj. Se vi ne vidas vian kontribuaĵon en ĉi tiu numero, ne maltrankviliĝu; ĝi certe aperos poste.

La venonta numero temos pri Internacia Virina Tago, la 8a de marto. La materialo pri tiu temo estis kolektita de la Komisiono por Virina Agado de UEA.

La posta numero - kiel vi povas legi en p. 24 - estos speciala numero pri dommastrumado! Por tiu ni ankoraŭ bezonas kontribuaĵojn. Bonvolu sendi ilin antaŭ la fino de majo.

numerojn kaj presigi ilin en Japanujo. Do, mi petis Dermod sendi al ili la materialon, kiu kuŝis ĉe li - kaj tion li faris en majo ĉi-jare. Sed la materialo neniam alvenis; ĝi perdiĝis en la poŝto. Bonŝance, mi tenis fotokopiojn de la du perditaj numeroj, sed post tiel longa tempo ili tiom malaktualiĝis, ke ne plu sufiĉis simple retajpi ilin.
Kiel vi rimarkas, ĉi tiu tuta procedo daŭris sufiĉe longe, laŭ la normoj de Esperanto-agado. Ĉiuj laboras en sia propra tempo, laŭ sia propra ritmo, kaj havas ankaŭ aliajn tempo-rabajn okupojn, kiel naskadon de beboj, ŝanĝadon de laboro, kaj translokiĝadon... sed nun al kelkaj aliaj detaloj.

Dankojn

Mi ŝuldas apartajn dankojn al kvar homoj. Unue, kompreneble, al Dermod Quirke kaj lia kunlaboranto Brian Holser, kiuj ĝis nun multobligadis SkE senpage kaj ekspedis ĝin el Londono. Bedaŭrinde, ili ne plu povos fari tion, kvankam ili ja plu kolektos abonojn en Britujo kaj administros la adresaron. Ili tre mankos al mi, ĉar ili multege kontribuis al SkE, ne nur per siaj tempo kaj energio, sed ankaŭ finance. Mi dankas

ilin pro ilia ĝisnuna helpo, kaj deziras al ili sukceson en la nova entrepreno.

Due, al Yamakawa Setuko kaj Hukunaga Makiko, kiuj proponis transpreni ĉi tiun kaj la venontan numerojn de SkE kaj presigi ilin en Japanujo. Ilia celo estis kiel eble plej rapidigi la reaperon de SkE - kompreneble, ili ne povis antaŭvidi la poŝtan katastrofon! Tial, ĉi tiu numero venas al vi el Japanujo kaj havas iom alian aspekton ol kutime.

Pardonpetojn

Pardonpetojn mi ŝuldas al ĉiuj abonantoj. Eĉ pli mi ŝuldas ilin al la verkintoj, kiuj verŝajne jam rezignis pri la espero, ke iliaj artikoloj iam aperos. Bedaŭrinde, kelkaj artikoloj jam tiom malaktualiĝis, ke simple ne plu havas sencon aperigi ilin. Do, mi aparte pardonpetas al la jenaj kontribuintoj: al Linnéa Edsenius, Ellie Stein, Lilija Koleva kaj Anne Amblès, kiuj sendis raportojn pri kunvenoj, kiuj okazis nun antaŭ unu aŭ eĉ du jaroj; al Neima Cardoso Adôrno, kiu sendis komentojn pri la artikolo "Svedino en Sud-Ameriko", aperinta en SkE n-ro 10; kaj al M.B., kiu sendis recenzon pri malnoviĝinta numero de Bulgarino. Aliaj verkintoj eble ne vidas sian kontribuaĵon en ĉi tiu numero; en tiu kazo, ĝi verŝajne ankoraŭ aperos poste.

Abontarifoj

Nun mi serĉas novan presiston en Eŭropo. Sed estas tre malverŝajne, ke mi trovos homon, kiu estos preta labori senpage, kiel faris Dermod. Tio signifas, ke post la venonta numero necesos altigi la prezon.

Via abono al SkE estas kalkulta laŭnumere, ne laŭjare. La abonpago de 12,00 gld. (aŭ ekvivalento) validas por kvar numeroj. Do vi ne perdas monon pro la neaperintaj numeroj. Kiam alproksimiĝos la fino de via abono, vi ricevos memorigilon. Sed ne forgesu, ke post la venonta numero ni certe estos devigataj altigi la prezon. Do, por kuraĝigi niajn abonantojn, kiuj certe jam malesperis pri la plua aperado de SkE, ni tenos la nunan malpli altan tarifon ĝis la fino de aprilo 1985. Por profiti de ĝi, vi devos reaboni antaŭ tiu dato!

Anna Brennan

PATRINECO KAJ PROFESIO:
Ĉu la kombino eblas?

Aŭtobiografio de angla verkistino komenciĝas per la senspiriga informo, ke unu el ŝiaj praavinoj havis 25 fratinojn. Por nuntempaj virinoj, bonŝance, la situacio estas iom alia, almenaŭ en la evoluinta mondo. Ankoraŭ troviĝas familioj kun ok aŭ dek infanoj, sed la plimulto preferas limiĝi je du aŭ tri. Tio signifas, ke la periodo, kiam patrineco estas deviga ĉefokupo de virino, iĝis relative mallonga. Dum granda parto de la vivo, virino estas libera elekti alian okupon, se ŝi tion deziras.

En la nuna mondo, la laboro estas unu el la plej gravaj formoj de socia kontakto. (Mi uzas la vorton "laboro" en ĉi tiu artikolo kun la signifo "salajrata laboro".) Por multaj homoj, la laboro donas formon kaj signifon al la vivo. Homo, kiu ne aktivas ekster la hejmo, perdas sian kontakton kun la mondo, sian eblecon influi tiun mondon, sian financan kaj emocian sendependecon. Tial la plimulto da virinoj deziras labori; kaj tial, interalie, homoj timas senlaborecon eĉ se tio ne kaŭzus al ili financajn zorgojn.

Virinoj ne plu devas batali por la rajto labori, kvankam ankoraŭ ekzistas difinitaj malhelpoj en iuj profesioj. Sed ili kutime ne sukcesas partopreni la konkurson egale kun viroj, pro unu malhelpo: la fakto, ke ili naskas. Tamen, la gravedeco kaj nasko mem fizike malhelpas la laboron dum

sufiĉe mallonga tempo. Supozeble, foresto de kelkaj monatoj, du aŭ tri fojojn dum la vivo, apenaŭ estus rimarkebla en laborado de 30-40 jaroj. Kial do leviĝas la demando, ĉu eblas kombini patrinecon kaj profesion?

Evidente, la ĉefa problemo ne estas la naskado mem, sed tio kio okazas poste. Junaj beboj postulas multan individuan atenton. Cetere, nur la patrino povas mamnutri ilin, kvankam eblas manĝigi ilin alimaniere. Poste, dum longaj jaroj estas multaj aliaj zorgoj, ĉar la decido havi familion ial aŭtomate kunportas amason da ligitaj taskoj, ekz. butikumado, kuirado, lavado, purigado ktp. ktp. Tamen, nur unu el tiuj taskoj - la mamnutrado - povas esti farata nur de la patrino. Teorie, ĉio alia povus esti farata ankaŭ de la patro, aŭ solvita alimaniere. Ĉu do la patrineco ankoraŭ estas serioza baro, se oni deziras sekvi karieron?

Por esplori tion, ni sendis demandilon al pluraj legantinoj de SkE. Ĝi enhavis demandojn pri la prizorgado de infanoj, interalie dum lernejaj ferioj kaj kiam la infanoj estas malsanaj. Ĉu ankaŭ la edzo okupiĝas (aŭ -is) pri ili kaj pri domtaskoj? Ĉu la intenco havi infanojn influis virinojn dum la edukado aŭ en la elekto de profesio, kaj ĉu ili pro tio iam spertis diskriminacion, kiam ili serĉis laboron?

Ni ricevis sufiĉe multajn, kaj variajn, respondojn. El tiuj, ni aperigas kelkajn en ĉi tiu numero, kaj aliaj sekvos poste. Mi estis aparte trafita de komento de Sybil Sly. Ŝi skribis, ke el la tri okupoj laboro, familio kaj Esperanto, eblas kombini du, sed verŝajne ne ĉiujn tri. Efektive, ĉu ekzistas homo, kiu sukcese kombinas pli ol du ĉefajn okupojn? (La tria ne nepre devas esti Esperanto, sed iu ajn alia intereso.) Unuavide, ŝajnas ke multaj viroj ja sukcesas, sed en la praktiko, ili dediĉas nesufiĉan tempon al la familio, do ili fakte havas nur du ĉefajn okupojn. Sed iu devas pensi pri la familio, kaj se tiu homo ankaŭ laboras plentempe, ne restas energio por aliaj interesoj. Legu tiuteme la artikolon de Virge Hallop en ĉi tiu numero.

La mondo de laboro estis kreita de viroj; virinoj apenaŭ povis partopreni ĝin ĝis ĉi tiu jarcento, aŭ, plej frue, la fino de la lasta. La viroj ne bezonis pensi pri infanoj, butikumado, kuirado ktp. - pri tio okupiĝis aliaj homoj. Do la labormondo funkciadis laŭ tiu supozo. Virinoj finfine ricevis la rajton eniri la labormondon, sed por fari tion, ili

devis akcepti ĝiajn regulojn. Tiuj reguloj ne antaŭvidis la neceson okupiĝi pri infanoj kaj domtaskoj.

Nuntempe preskaŭ ĉiuj virinoj laboras, sed la reguloj de la labormondo apenaŭ ŝanĝiĝis. Tamen, beboj kaj domtaskoj ne intertempe malaperis, kaj iu devas trovi la tempon okupiĝi pri ili. Ekzistas du eblecoj: aŭ oni povas ŝanĝi la regulojn, aŭ oni povas trovi manieron liberigi laboristojn de la hejmaj taskoj. Ĝenerale, la socioj preferis la duan solvon. Bebon oni povas nutri per botelo. Infanojn oni povas meti en vartejon aŭ sendi al lernejo. Purigadon kaj lavadon oni faras per maŝinoj. En socialismaj landoj oni ankaŭ povas rapide manĝi en malmultekostaj manĝejoj.

Sed tio nur parte solvas la problemon. Prizorgado de hejmo ankoraŭ postulas sufiĉe da tempo, eĉ se malpli ol antaŭe. Vartejoj ne prizorgas infanojn kiam ili estas malsanaj, kaj lernejoj havas longajn feriojn. Kaj ekzistas alia, pli grava, punkto. Multaj virinoj tamen deziras mem prizorgi siajn bebojn, precipe dum la unua jaro. Ili ja volas havi tempon por sia familio - sed aliflanke ili ne deziras tute fortranĉi sin de la mondo de laboro. Pro neceso kaj elekto, ili ne povas dediĉi sin tiel plene al la laboro kiel viroj, kaj tio signifas, ke ili havas malpli da ŝanco atingi la gvidajn poziciojn (kie ili povus, cetere, ŝanĝi la regulojn, por ke la labormondo pli taŭgu por homoj kun infanoj).

Finfine oni komencas konsideri la alian eblecon: tio estas ŝanĝi la regulojn de la labormondo. En la artikolo de Virge Hallop, ekzemple, vi legas kiel ŝia laborejo adaptiĝis al virinoj kun beboj. Ellie Stein priskribas interesan eksperimenton en Usono: "dividata laboro". Se ĉiuj, kaj virinoj kaj viroj, laborus malpli longajn horojn, ili havus pli da tempo por sia familio. Viroj pli bone konus siajn infanojn, kaj povus fari sian parton de la domtaskoj. Virinoj ne estus devigataj elekti inter la familio kaj la profesio, ĉar eblus kontentige okupiĝi pri ambaŭ.

Eble tio sonas utopia. Sed pripensu: en multaj landoj nun ekzistas senlaboreco. Tio fakte rezultas el malegala divido de la havebla laboro, tiel ke kelkaj homoj laboras longegajn horojn dum aliaj faras nenion. Estus preferinde dividi la laboron pli egale inter ĉiuj. (Kelkaj landoj, kompreneble, solvas la problemon de superfluaj laborfortoj per la kreo de superflua laboro; ankaŭ ili povus mallongigi la horojn.)

Nuntempe, la sola maniero sukcesi en la kariero estas dediĉi sian tutan animon al la laboro. Ĉu iam okazos, ke homoj povos atingi la plej altajn postenojn, sed ankaŭ reteni liberan energion por okupiĝi pri aliaj interesoj?

Anna Brennan

BRAZILO:

Mi havas kvar gefilojn: 13, 10, 7 kaj 7 (ĝemeloj). Mi ĉesis labori dum tri monatoj okaze de la nasko de miaj gefiloj; tio akordiĝis kun mia deziro. Post la nasko mi daŭrigis en la sama posteno.

Mi ne havis problemojn kiam miaj infanoj estis junaj. Mia edzo ĉiam helpas min en ĉiuj laboroj ĝenerale. En mia urbo ne estas infanvartejo kiu prizorgas infanojn dum la tuta tago, escepte de tiuj por gefiloj de manlaboristinoj aŭ de hejmaj servistinoj, kiuj pagas tre malmulte aŭ nenion. Ĝenerale tiuj vartejoj estas religiaj. Ili estas malfermitaj dum la tuta jaro.

Mi estas instruistino. Mi laboras nur posttagmeze. Ĝis la infano atingas sian trian jaron, mi lasas ĝin hejme prizorgata de servistino. Tri-jara ĝi iras kun mi al la lernejo. Mi elektis esti instruistino, ĉar mi povas decidi kiom da horoj mi laboras ĉiutage. Alia profesio ne permesus al mi tiom da libereco.

Mi ne spertis diskriminacian sintenon ĉe dungantoj pro tio ke mi havas infanojn. La situacio por patrinoj en mia lando pliboniĝas pro la humanecaj leĝoj kiuj aperis dum la lastaj jardekoj.

Norma Passini

BRITUJO:

Mi neniam "laboris", ĉar mi prizorgis maljunajn gepatrojn kaj blindan onklon kaj poste la familion. Mi ne ĝis nun povas pensi pri esperantistino, kiu kombinas laboron, familion kaj Esperanton! Verŝajne du el la tri eblas, sed ne ĉiuj! Mi ĉiam komentas pri la deziro de multaj virinoj "labori", ke ni virinoj ne devas senti nin malegalaj al viroj, se ni laboras hejme.

Sybil Sly

ESTONA SSR:

Mi havas du infanojn, 12-jaran filon kaj 10-jaran filinon. Post ilia naskiĝo laŭ la leĝoj mi ricevis du-monatan plene salajratan forpermeson kaj trian monaton kiel ĉiujaran pagitan ripozon. Poste estis leĝa ebleco resti hejme, ĝis la infanoj iĝas 1-jaraj. Tio estas senpaga forpermeso, sed oni rezervas la antaŭan postenon. Okaze de pli longa foresto oni tion ne garantias. Tamen, malgraŭ mia deziro, mi ne povis uzi la nepagatan forpermeson. Tiutempe niaj familiaj enspezoj estis duoble pli malgrandaj ol nun, ĉar mia edzo decidis daŭrigi studadon. Feliĉe mi havas patrinon, pensiulinon, kiu povis resti ĉe la infanoj dum mia laboro.

Dum labortago mi rajtis venadi hejmen por mamnutrado. Mia laboro postulas laboralternojn, sed kiam la infanoj estis malgrandaj, oni ebligis al mi ne labori en matenaj alternoj (8-14h00), sed posttagmeze, ĉiun duan tagon ekde la 3a horo ĝis malfrua vespero. Tiuokaze mi povis unu tutan tagon esti hejme mem kaj la duan tagon antaŭtagmeze fari ĉion necesan por la posttagmezo, tiel ke la avino ne havis tro multe da klopodoj. Laŭ la neceso kaj eblecoj vespere helpis ankaŭ miaj fratinoj. La patro zorgis pri la infanoj sabate kaj dimanĉe, kiam mi havis precipe longajn laboralternojn kaj li ne havis lekciojn. Nun li ne plu studas kaj helpas en ĉiuj sferoj de hejma mastrumado (ordigado, butikumado ktp.) krom kuirado de pli komplikaj manĝaĵoj; li preferas nur varmigi ion. Sen patrino mi tamen estus devinta pli longe resti hejme mem, ĉar pli gravas sanaj infanoj ol la laboro ekster hejmo.

Nun estas jam novaj, pli favoraj leĝoj. Patrino ricevas la saman 2-monatan pagatan forpermeson plus parte pagatan libertempon, ĝis la infano fariĝas 1-jara. Poste ŝi rajtas resti hejme sen salajro ankoraŭ duonjaron. (Tio signifas ankaŭ, ke tiuokaze oni enkalkulas tiun forpermeson en la ĝeneralan labordaŭron kiel laboritan tempon, kio gravas koncerne la salajron kaj precipe la pension.) Se ŝi volas resti hejme pli longe, ne plu estas garantiata la antaŭa posteno.

Kiam la infanoj fariĝis 1-jaraj, oni akceptis ilin en infanvartejon. Post ilia 3-jariĝo ili daŭrigis en infanĝardeno. Infanvartejojn kaj infanĝardenojn mi povas nur laŭdi. Ili estas sendube la plej bona edukebleco por la infanoj kaj tre

oportuna helpo por la gepatroj. Ili funkcias 12 horojn, de la frua mateno ĝis vespero. Ili kostas malmulte, ekzemple 2,5%-3% de niaj monataj enspezoj. Kaj kvankam dum la lastaj 15 jaroj meza salajro en Estonio, same kiel en nia familio, duobliĝis, la kosto de infanvartejoj ne altiĝis. La infanoj estas bone prizorgataj, riĉe (kaj science!) nutrataj kaj altnivele edukataj. Ili ne nur ludas, sed ankaŭ lernas, gimnastikas, muzikas, manlaboras, ekskursas ktp. Precipe bonaj kondiĉoj estas en entreprenaj infanĝardenoj, kiuj aldone al la ŝtata subteno ricevas subtenon de la entreprenoj, ekzemple por specialaj fremdlingvaj lecionoj aŭ io alia. Novaj infanĝardenoj havas basenon. Ĉiuj edukistinoj havas fakan pedagogian scion. Hejme neniuj gepatroj povas dediĉi al la infanoj tiom da tempo kaj multfakaj scioj. Krome la infanoj estas tie sub bona medicina kontrolo.

Patrinoj povas trankvile labori kaj ne zorgi pri tagmanĝo por la infanoj, ĉar ili preskaŭ senpage ricevadas plenan tagmanĝon en la lernejo. En la kazo de grandaj familioj, kie estas tri infanoj aŭ pli, lerneja tagmanĝo estas tute senpaga, kaj estas rabato en infanvartejoj.

Diskriminacion mi ĉe la laboro ne spertis, kvankam kompreneble mi ne povis plenforte labori, kiam la infanoj estis malgrandaj. Kelkfoje tage mi venis hejmen por mamnutri ilin, ofte devis esti kun ili hejme. Kontraŭe, ekzemple, oni ebligis al mi labori dum la plej konvenaj horoj. En nia laborejo laboras ankoraŭ kelkaj patrinoj, kiuj havas la samajn problemojn, kaj ni ĉiam laŭ la neceso reciproke anstataŭas aŭ helpas unu la alian.

Virge Hallop

FR GERMANUJO:

Ĉi tie oni ja ricevas duonan jaron da libertempo post nasko de infano kaj poste oni teorie povus daŭrigi en la sama posteno. Por mi persone tiu tempo estis tre grava; mi havis la eblecon bone pripensi mian situacion. Mi volis daŭrigi en mia profesio, sed kion fari pri la infano dum tiu tempo? Mia edzo estis ankoraŭ en la profesia prepartempo kaj laboris tuttage ĝis la vespero - do, ne povis prizorgi ĝin. Mi ĉiukaze nur volis labori dum duona tago por ke mi havu sufiĉe da tempo por la mastrumado, la infano, la edzo kaj

por mi mem. Se mi dungus dum miaj laborhoroj gardistinon por nia filo, ni finance havus preskaŭ nenian avantaĝon. Ĉu tio valorus? Tio estas certe grava demando, sed unue mi ĉefe pro tiu kaŭzo rezignis denove komenci.

Intertempe nia infano estas preskaŭ du jarojn aĝa kaj mi ne plu tiel bedaŭras tiun paŝon. Mi tre aktiviĝis en multaj honoraj oficoj kiujn mi ĉefe povas plenumi hejme, kaj kiuj ankaŭ sufiĉe kontentigas min. Kompreneble tiun eblecon mi nur havas, ĉar mia edzo tre subtenas min. Se li ne ofte prizorgus la infanon, mi ne havus unu trankvilan minuton por fari iun sencohavan laboron.

Mi certe ne sentas min iel diskriminaciata ĉar mi havas infanon. El mia vidpunkto tio ne estus la ĝusta vorto. Oni bezonas multe da nervoj kaj multe da tempo, sed por mi la vivo kun infano estas ĉiutaga provoko. Mi verŝajne havus malpli da problemoj esti kontenta kun mia vivo, se mi laborus en mia ĝusta profesio, ĉar mi tre ŝatas ĝin. Nun mi ŝatas mian infanon kaj multajn aliajn aferojn krome. Same kiel mi neniam laboris sole en mia profesio tiel mi ankaŭ ne sole havas infanon.

Mi nepre bezonas la senton kaj la certecon ke mi ne estas sola kun nia infano. Kun edzo, kiu siavice partoprenas en la edukado kaj prizorgado, ĉio povas bone funkcii kaj laŭ mi nur tio estas fundamento por bona familia kunvivado.

Barbara Brandenburg

HUNGARUJO:

Mi havas du filojn. Unu estas 8-jara kaj frekventas la trian klason en la elementa lernejo; la alia estas 5-jara infanvartejano. Mi abiturientiĝis kiel kemia teknikisto kaj tuj poste komencis labori en kemia esplorinstituto. Pro la nasko de la du infanoj mi ĉesis labori entute sep jarojn. Tiu periodo inkludas la gravedecon, naskon kaj postnaskan zorgadon de la du infanoj. En Hungario virino rajtas peti sensalajran libertempon ĝis la tria naskiĝdatreveno de ĉiu infano. Dume la ŝtato pagas ĉiumonate sumon al la patrino. Tio akordis kun mia deziro, kvankam dum la lasta jaro de mia hejmrestado, mi jam volonte pensis pri reveno al mia profesia laboro. Kiam mia dua filo fariĝis tri-jara, mi reiris al mia antaŭa posteno. Estas leĝo en nia lando

Antaŭen kaj...

DEFENDO DE HONORO

La brazila juro rekonas "pravigeblan defendon de sia honoro" kiel akcepteblan konduton. Tial kortumo en Belo Horizonte senkulpigis viron, kiu mortigis sian edzinon ĉar ŝi volis lasi lin pro alia viro.
La ĵurio opiniis, ke lia ago estis pravigebla, sed ke li uzis troan rimedon laŭ la brazila leĝaro. Li ricevis du-jaran "pendantan" kondamnon (tio signifas, ke nur se li denove agos kontraŭleĝe, li estos malliberigata dum du jaroj).
La atestaĵoj dum la proceso inkluzivis studon, kiu montris, ke post simila verdikto en São Paulo en 1979, en tiu sama urbo okazis 722 pliaj kazoj en kiuj viro mortigis kunulinon. Virinaj grupoj en Brazilo timas, ke tiaj verdiktoj eble kuraĝigos plioftigon de perforto kontraŭ virinoj.

NE PLU VIRINA CIRKUMCIDO

La prezidento de Kenjo, Daniel arap Moi, estas la unua ŝtatestro en Afriko, kiu malpermesas cirkumcidon de virinoj en sia lando. Kiam li aŭdis, ke lastatempe 14 junulinoj mortis pro perdo de sango post cirkumcido, li oficiale malpermesis ĝin. La polico ricevis ordonon aresti pro murdo iun ajn, kiu kaŭzas la morton de virino per cirkumcido. Moi diris: "Mi neniam konsentos al la morto de infanoj dum mi estas prezidento de ĉi tiu lando."

EGALA SALAJRO

La vira trinkejo-servisto portis la varojn al la hotelo trinkejo. La trinkeja servistino, Myrtle (mertl) Preston, metis ilin sur la bretojn. Ĉu temas pri egala laboro? Nord-irlanda tribunalo decidis ke jes. La hotelo, kie laboras la du homoj, ricevis ordonon pagi 454 britajn pundojn por retrospektive egaligi la diferencon inter iliaj salajroj dum la lastaj du jaroj.

KNABINOJ MURDITAJ EN ĈINUJO

En Ĉinujo denove plioftiĝas la mortigo de inaj beboj en kamparaj regionoj. Ĉinujo havas tre rigoran politikon, laŭ kiu familio ne rajtas havi pli ol unu infanon. Sed en la kamparo restas la malnova ideo, ke filo valoras pli ol filino. Filoj laboras en la kampoj kaj prizorgas la maljunajn gepatrojn. Sed filinoj simple konsumas manĝaĵojn kaj poste foriras al alia familio. Rezulte de ĉi tiu pensomaniero, paro kiu naskas filinon preferas mortigi ŝin kaj atendi filon.
Ne ekzistas oficiala statistiko pri infanmortigado, sed la oficiala gazetaro enhavas multajn raportojn pri ĝi. Laŭ kantona ĵurnalo, en kelkaj vilaĝoj oni dronigas knabinojn tuj post la nasko. Kiel rezulto, viroj ofte malfacile trovas edzinon.
Multaj kamparanoj ankoraŭ kredas, ke la patrino iel fiksas la sekson de infano. Tial viro

suferigas sian edzinon, se ŝi naskas knabinon, kvankam la registaro strebas disvastigi la informon, ke la patrino tute ne respondecas pri tio.
Provante malhelpi la infanmortigadon, la instancoj komencas grandegan programon por eduki la publikon.

PROTESTA AFIŜADO

Iun nokton fine de aŭgusto ĉagrenitaj kaj decidemaj virinoj gluis afiŝojn plurloke en la tuta Svedujo, de Malmö en la sudo ĝis Piteå en la nordo. Ili havis jenan tekston (en traduko):

"Aŭskultu vi kacoj
en la sociaj pintoj.
Estas ni kiuj decidas pri
niaj korpoj."

La kialo por la afiŝado estas ke la virinoj timas, ke oni limigos la rajton pri libera abortigo, ĉar la sveda parlamento nomis komitaton por kontroli la abortleĝon.
Samtempe kun la afiŝado oni sendis leteron al 60 parlamentanoj viraj, i.a. al la kvin partigvidantoj. Oni petis ilin doni sian opinion pri la t.n. "libera abortigo".
La letero estis subskribita de "La Virina Movado en Svedio" kaj finiĝas per jena frazo:

"Lasu nin decidi pri niaj
korpoj laŭ nia volo.
Volonte pri viaj kacoj faru
leĝojn pri kontrolo.
En la nomo de Dio, de la
Patrino, de la Filino kaj la
Sankta Spiritino! Amen!"

Ĉar la afiŝado estis kontraŭleĝa oni subskribis la nomojn nek de la organizaĵoj, nek de la virinoj, kiuj agis. En proksimume 25 lokoj tra la lando oni gluis afiŝojn. En Stokholmo aperis 3000 diversloke, precipe sur la multaj balotdometoj, kiuj troviĝas ĉie en la urbo.
La virinoj diras: "La senlaboreco estas granda kaj estas propagando por ke ni restu hejme kaj ne prenu la laboron de la viroj, por ke ni estu denove nur patrinoj."
La virinoj protestas ke, kiam mankas laboro, estas ĉiam la virinoj, kiuj devas pagi per senlaboreco, kaj ke oni volas preni de la virinoj la rajton decidi pri sia vivo. Unue per ŝanĝo en la leĝoj pri abortigo, sed ankaŭ per manko de infanvartejoj kaj pli altaj kostoj por la prizorgado de infanoj, kio devigas la virinojn resti hejme.

BONAJ ŜOFOROJ

Komisiono pri seksa diskriminacio, en la usona ŝtato Nov-Ĵerzejo, proponis, ke virinoj devus ricevi apartan konsideron ĉe asekurado de aŭtomobilo. Ŝajne, laŭ la statistiko, la plej sekura ŝoforo estas mezaĝa edzino. Usonaj kompanioj pri aŭtomobil-asekuro bazas siajn kotizojn sur aĝo, sekso kaj geedza stato.

Informojn provizis: ♀ Betty (beti) Manson, Us.; ♀ Märtha (merta) Andréasson, Ŝved.; ♂ Conrad Fisher (konrad fiŝr), Us.

...malantaŭen

garantianta al virino, kiu denove laboras post nasko, la saman postenon, kiun ŝi havis antaŭe.

Mia intenco fariĝi patrino okazis multajn jarojn post mia abiturientiĝo kaj eklaboro, do la patrineco neniel povis influi sur mian sintenon rilate edukadon aŭ profesian laboron. Mi havis sanproblemojn, kiuj devigis min kuŝi en lito dum la monatoj de miaj du gravedecoj. Cetere, mi devis zorgi pri mia malsana patrino. Dum tiu tempo mia edzo okupiĝis pri hejmaj taskoj. Poste li zorgis pri la infanoj hejme, akompanis ilin al la infanvartejo inter ilia tria kaj sesa jaro, promenis kun ili eksterdome kaj ludis kun ili sur la ludtereno kaj en la parko. Krome, li kutime lavas en la kuirejo, aĉetas nutraĵon, kaj kuiras por si dum la semajno, kiam la aliaj familianoj manĝas en la laborloko, lernejo kaj infanvartejo.

En Hungario la situacio rilate infanvartejojn estas favora. Ĉar la infanvartejo, kiun vizitis niaj filoj, estas entreprena vartejo, ili estis akceptitaj sen malfacilaĵo, sed kelkfoje en aliaj lokoj ne estas tiel facile akceptigi infanon, kaj tiel estiĝas problemoj. La prizorgado estas kontentiga kaj ne multekosta. La monata pago estas kalkulita laŭ la salajroj de la gepatroj, kaj la infanvartejoj ricevas ŝtatan subvencion. La horoj akordas kun la laborhoroj de la entrepreno: de la 6h30 ĝis la 17h30. Dum la somero la infanvartejo restas fermita por purigado kaj farbado dum nur du semajnoj. Tiutempe nia familio ferias en entreprena somerumejo. Ĉar miaj infanoj vizitis la infanvartejon post sia tria jaro, la dumtaga prizorgado ne estis problemo por mi, kiam mi reiris labori. Dum la lernejaj ferioj troviĝas specialaj aranĝoj por la infanoj kiel sport-lernejoj kaj feriaj lernejoj, en kiuj la infanoj ludas kaj ekskursas.

Ĝis la tria jaro de la infano, laboranta patrino aŭ patro rajtas resti hejme pro malsano de la infano maksimume 60 tagojn dum la jaro. Dum tiu tempo la socia asekuro pagas apogmonon ekvivalentan al 75% de la salajro. Inter la 3a kaj 6a jaro de la infano, la maksimuma tempo estas 30 tagoj en la jaro. Problemoj venas post la sesa jaro de la infano, kaj tiam ni uzas nian libertempon. Se ĝi jam elĉerpiĝis, estas eble peti sensalajran libertempon.

Ne influis sur mian elekton de laboreblecoj la fakto, ke mi havas infanojn. Rilate diskriminacion, mi povas diri, ke mi

spertis ĝin certagrade. Laŭ hungara leĝo, ankaŭ virino, kiu restas hejme pro nasko kaj infanzorgado, regule ricevas salajroaltigon same kiel tiuj, kiuj daŭre laboras. Tio okazis ankaŭ al mi. Sed kiam mi komencis denove labori post la forpaso de du jaroj, por ne altigi mian salajron, oni donis la pretekston, ke kvankam mia laboro estas perfekta, mi forestis tro da tempo pro la malsanoj de miaj infanoj.

Ĉar ĉio progresas nuntempe sur la tereno de la socia asekuro, mi antaŭvidas, ke la situacio en nia lando estos pli bona, kiam niaj infanoj estos plenkreskaj.

Éva Golden

SVEDUJO:

Mi estas 31-jara kaj havas filinon sep-jaran. Mia profesio antaŭ la nasko estis kaj ankoraŭ estas sekretario. Mi havis ses monatojn da ofica libertempo pro la nasko de la infano, sed volonte havus ankoraŭ ses monatojn, kio estas laŭleĝa nuntempe en Svedio. Reveninte al mia ofico post la ofica libertempo mi laboris tuttempe de 8h30 - 17h00, de lundo ĝis vendredo.

Mia filino ofte estis malsana kaj mi komprenis, ke mi devus resti hejme iom pli ĉe ŝi. Tial mi iris al mia dungitara ĉefo kaj demandis pri la ebleco labori parttempe. Ĉar mi laboras en ŝipekipa firmao, kiu estas tre konservativa kaj precipe kontraŭas parttempan laboron, mia peto ne sukcesis.

Tiam decidis mi, rekte paroli al miaj estroj. Mi diris ke, se mi ne povos labori parttempe, mi devos ĉesi mian laboron kaj serĉi alian. Tion miaj estroj ne volis kaj ili decidis iri al nia aganta direktoro kaj tie peti parttempan laboron por mi. Post multe da tedaj admonoj kaj konvinkado, miaj estroj finfine sukcesis aranĝi parttempan laboron, po tri tagoj semajne je mia kutima posteno.

Post kelkaj jaroj da tia laboro, kiu funkciis tre bone, ekestis kriza tempo por ŝipekipado kaj nia firmao decidis maldungi parton de la laboristaro. En mia sekcio oni decidis forigi kelkajn oficistojn: tiuj estis mi kaj alia virino kiu laboris tuttempe. Sed mi jam laboris 5½ jarojn pli longe ol la alia virino. Malgraŭ tio, ke mi kaj havis pli longan deĵortempon kaj ke miaj estroj kaj laboramikoj volis ke mi restu, oni decidis ke mi translokiĝu al alia

sekcio. Mi protestis kaj eĉ proponis labori tuttempe, nur por resti ĉe mia propra ofico. Mi ja laboris dum naŭ jaroj kaj ege ŝatis mian laboron. Ankaŭ mia sindikato enmiksiĝis kaj opiniis, ke mi restu, se mi pretas labori tuttempe denove.

Spite al ĉiuj argumentoj, la dungitara sekcio decidis aliloki min. Ili klarigis ke oni ne povas pro la krizo plimultigi postenojn kaj ke mi devus esti dankema pro mia parttempa laboro (ĉar mi ja iam petegis pri tio). La sindikato ne povis helpi min, ĉar se temas pri parttempa laboro, la kondiĉoj estas pli malbonaj kaj la sindikato ne povas fari samajn premojn al la dunganto. Mi estis translokita al konsiderinde malpli altranga laboro ĉe tajpista agentejo, sed feliĉe post iom da tempo mi ekhavis alian laboron helpe de alia estro.

Ĝis hodiaŭ mi tie laboris. Sed nun la situacio estas tia, ke miaj labortaskoj kreskas kaj al mi ne eblas fari ĉion dum nur tri tagoj semajne. Mia filino nun estas sep-jara kaj komencis la lernejon. Pro tio mi petis la rajton labori po unu plia tago semajne aŭ eĉ tuttempe, sed denove la dungitara ĉefo malhelpas. Lia sola ambicio ŝajnas esti malhelpi la homojn, precipe virinojn. Denove li ripetadas ke mi devus esti kontenta pro mia parttempa laboro. Kaj se mi havas tro multe por fari li forigos kelkajn taskojn. Tio signifus konsiderinde malpli da flekseblo je mia laboro. Sed tio ne zorgigas lin. Do mi devas tutvive resti ĉe mia parttempa laboro kaj esti dankeme kontenta ke mi havas ĝin, ĉar novan oni malfacile ekhavos en Svedio, lando de senlaboreco.

Anjo

USONO:

Pli kaj pli da virinoj en Usono realigas sian celon atingi pli bonan edukadon en elektitaj fakoj. Sed, ricevinte sian diplomon post minimume kvar jaroj en la universitato, dilemo ofte alfrontas la virinon, kiam ŝi pli-malpli baldaŭ devas decidi, ĉu ŝi kapablas ĵongli karieron kun vivo de dommastrino.

En Usono, kiel ĉie en la mondo, plialtiĝas la vivokostoj, kaj tiu situacio kreas ĝenon en la pensoj de geedzoj: ĉu ili

havu familion aŭ ĉu ili ne risku la naskon de beboj? Ofte la virino devas decidi, ke la paro prokrastu la naskon, ĝis ili havos sufiĉe da mono por subteni familion.

Sed, kio pri tiuj virinoj kiuj ja havas infanojn kaj, ĉu pro neceso, ĉu pro elekto, serĉas laboron? Kion ili spertas hodiaŭ en Usono?

Multfoje la virino trovas ke, kvankam ŝi preparis sin en speciala fako, tio ne garantias laboron por ŝi. Ekzistas multaj obstakloj en ŝia vojo. Unue, senlaboreco pliiĝas en Usono. Ŝi devas esplori la eblecon trovi laboron en la propra fako. Se ĝi ne estas havebla, ŝi devas esplori, kia laboro estas farebla. Ĉu la salajro valoras ke ŝi forlasu la hejmon?

Ne malpli grava al la virino, kiu ja trovas laboron, estas la problemo pri vartado de la infanoj, kiujn ŝi forlasas por la labormondo. En la plej bona okazo, la infanoj havas avinon aŭ onklinon kiu helpas. Sed plej ofte tio ne okazas.

Bedaŭrinde, en Usono la statistikoj indikas, ke eksedziĝo nun plimultiĝas kaj pro tio virinoj ofte troviĝas en la duobla rolo de dommastrino kaj laboranto. Nuntempe ekzistas 2 299 000 hejmoj en Usono en kiu nur unu persono estras la familion. Tiu persono plej ofte estas patrino kun infanoj malpli ol ses-jaraj. (Temas pri virinoj, kiuj neniam edziniĝis, eksedziniĝis, aŭ estas vidvinoj.) Laŭ la prognozo, en la jaro 1990 estos 7 519 000 laborantinoj kun tiaj junaj infanoj.

La bildo estas eĉ pli malgaja kiam oni konsideras, ke la nuna usona registaro voĉdonis nuligi la plej efikan programon pri la vartado de infanoj, la Ĝenerala Akto pri Dungado kaj Trejnado. Tiu programo okupiĝis pri helpo al vartejoj kaj trejnado de infan-vartistoj. Nun, sen tiu programo, la virinoj alfrontas pli da malfacilaĵoj kiam ili serĉas bonan vartadon por siaj infanoj.

Pli esperiga evoluo estas tio, ke kelkaj entreprenoj nun provizas vartejon. Tio faciligas la situacion. En Freeport (friport), Teksaso, Intermedics (intermediks), kiu fabrikas kuracilojn, proponas infanvartejon al 292 dungitoj. Tiu vartejo helpas kaj plimultigi la dungitojn, kaj pli facile dungi profesiulinojn.

Alternativa vojo por la virino, kiu volas labori en sia propra fako, estas tiu kiun oni nomas "dividata laboro". Tio signifas, ke du virinoj laboras duontempe pri la sama tasko, kaj egale dividas la salajron. La dungisto akceptas tian dividatan laboron pro tio ke la dungitoj havas sufiĉe valorajn kapablojn. Tiel la du povas elekti siajn proprajn laborhorojn, kun la respondeco kaj kompreno ke ili kune plenumu la taskon. Al kelkaj virinoj ĉi tiu aranĝo estas bonega pro tio ke ili havas pli da horoj en la hejmo. Okazoj por tia dividata laboro estas nuntempe malmultegaj. Espereble en la estonteco ĝi ja estos havebla al pli da virinoj.

Kompreneble la problemo pliiĝas dum pli kaj pli da virinoj nun trovas sin aŭ pro neceso aŭ pro elekto en la labormondo.

Ellie Stein (eli stajn)

Karaj okcidentaninoj!...

Turan Sagafi ♀, Irano

Leginte en SkE artikolojn pri ekzemple prelego por helpi virinojn, kiuj havas problemojn pri parolado antaŭ publiko, aŭ kial la baza formo en Esperanto estas vira, mi demandas, ĉu por okcidentaninoj ĉiuj aliaj gravaj problemoj de la vivo jam estas plensolvitaj? Kaj ĉu nenia malfacilaĵo plu ekzistas por ili, tiel ke nun ili okupiĝas pri tiaj bagatelaj "problemoj"?

Karaj okcidentaninoj! Konatiĝu iom kun niaj problemoj, el inter kies multnombraj kazoj, kiujn ni frontas ĉiutage, mi volas hodiaŭ skizi nur unu:

En mia lando ekzistas multe da malproksimaj vilaĝoj, kies loĝantoj konas neniujn el la hodiaŭaj komfortaĵoj. Tiuj vilaĝanoj tre malofte vizitas urbojn. Eĉ tiuj, kiuj aĝas pli ol kvindek jarojn, neniam alpaŝis proksimajn urbojn.

Lernejoj - se ili ekzistas - havas plejofte nur kvin klasojn, kiujn plejparte vizitadas nur knaboj, ĉar kutime knabinoj devas resti endome por helpi iom la patrinon en ŝia trolaciga laboro!

Krom la ĝeneralaj premoj kaj maljustaĵoj, kiuj suferigas ĉiujn virinojn, tiaj kompatindaj vilaĝaninoj iranaj devas elteni ankoraŭ pliajn suferadojn, de la flanko de la edzo. Tiuj mizerulinoj eĉ ne havas permeson manĝi inter siaj familianoj aŭ gastoj. Edzoj ofte batpunas korpe aŭ enkarcerigas ilin.

Viro diris: "Ĉiufoje, kiam okazas kunveno aŭ publika debato en la vilaĝo, mi enkarcerigas mian edzinon. Mi neniam permesas al ŝi akompani min ekster la vilaĝon, ĉar ne decas, ke ŝi kleriĝu aŭ akiru iun ajn scion. Pli bone, ke virinoj restu ĉiam senspertaj"!!

Tre granda parto de la laboroj falas sur la ŝultrojn de la virinoj. Matene ili vekiĝas je la aŭroro kaj tuj komencas la penigajn taskojn de la tagdaŭro. Unue ili melkas la ŝafojn, kaj poste, kunprenante grandajn sitelojn kaj kaldronojn, ili pretigas sin por iri al la fonto por preni akvon, ĉar ilia vilaĝo ne posedas akvan konduktubon. Ĉiutage, pli ol dekkvin fojojn, ili surkapigas aŭ manprenas grandajn ujojn plenajn je akvo kaj portas ilin hejmen. La infanoj, kaj precipe knabinoj, ege helpas la patrinon en ŝiaj laboroj, kaj dumtage ili plurfoje portas malpurajn vazojn aŭ tolaĵojn por lavado ĉe la rivereto. Tiaj laboroj memkompreneble estas grandaj obstakloj al ilia instruiĝo. Knabino diris: "Mi ege ŝatus instruiĝi, sed mi ne povas lasi mian patrinon sola prizorgi ĉiujn laborojn. Tio ne eblus"!

Krom la prihejmaj zorgoj, tiuj vilaĝaninoj respondecas grandskale pri agrikulturaj laboroj, inkluzive de brutar-bredado. Tiel ŝarĝataj - pli precize, sufokataj - ĉu efektive tiuj niaj samseksulinoj nomiĝas "homoj", aŭ "bestoj je la servo de edzo"? Tion mi demandas min.

HELPU AL SkE!

Sufiĉe alta proporcio de la legantoj de SkE ne havas la eblecon transpagi la kotizon. Ilia kontribuo tamen estas tre necesa; vi povas mem konstati tion, se vi trarigardas ĉi tiun numeron kaj vidas el kiom da tre malsimilaj landoj venis la artikoloj. Se vi mem ne havas transpagajn problemojn, bonvolu laŭeble aldoni malgrandan sumon al via abonpago por helpi SkE teni sian nunan distribuon!

Publika parolado...

... estas temo, al kiu daŭre revenas la Komisiono por Virina Agado (kaj kiun daŭre kritikas aliaj; vidu la artikolon de Turan Sagafi en p. 18-19).

KVA konsideras la temon grava ĉi tial: ĉar prelegado estas, krom ĵurnalismo, la ĉefa maniero diskonigi informojn kaj opiniojn interne de la Esperanto-movado. Tial ĝi volas trejni virinojn por ke ili povu pli aktive partopreni la agadon de la movado kaj diskonigi siajn ideojn pri la rolo de virinoj.

Post kelkaj ne aparte notindaj provoj dum universalaj kongresoj, KVA organizis tre sukcesan seminarion pri publika parolado en Pisanica, Bulgarujo, en julio 1983. Aliloke en ĉi tiu numero mi jam pardonpetis al Lilija Koleva, kiu verkis pri tiu aranĝo sufiĉe longan artikolon laŭ mia mendo, sed nun, jaron kaj duonon poste, ne plu havas sencon aperigi tiel detalan raporton. Tamen, ĉar la seminario certe estis ripetinda kaj ripetebla, mi volas mallonge priskribi tion, kio okazas.

La seminario daŭris unu semajnon. Ĉeestis 18 kursanoj kaj kvar gvidantoj. En la mateno okazis praktikaj ekzercoj pri senstreĉiĝo, prononcado kaj spirado, kaj laŭtlegado de preta teksto. Post kelkaj tagoj, la seminarianoj devis mem verki kaj prezenti paroladetojn, kaj reciproke komenti pri siaj prezentoj. Por helpi ilin elekti temon, ili ricevis liston de sugestoj, sed en la fino ili devis prepari antaŭfiksitan temon. En la posttagmezo estis ekskursoj en la regiono (kiu cetere, estas mirige bela), kaj la kursanoj devis ankaŭ prepariĝi por la posta tago.

<u>Ĉu vi volas organizi kurson?</u>

Estus tre facile organizi similan kurson, uzante la saman materialon, kiu estas havebla ĉe Anna Brennan. Ĝi donas ideojn kaj temojn por plurtaga aranĝo, sed oni povus ankaŭ utiligi ĝin dum la ĉiusemajnaj renkontiĝoj de Esperanto-grupo.

Bonvolu peti la materialon de: Anna Brennan, Colle Rasto, I-00039 Zagarolo, Italujo. Se eble, bonvolu sendi 3 irk. por kovri la kostojn de fotokopiado kaj afranko.

Ĉu pozitiva diskriminacio?

Judith Junger ♀, Nederlando

Antaŭ iom da tempo mi legis en ĵurnalo, ke la Universitato de Leiden (en Nederlando) decidis ne akcepti la proponon de la Ministerio pri Edukado pri pozitiva diskriminacio por virinoj en universitataj postenoj. Temas pri propono doni al kandidatinoj, kiuj estas egale bone kvalifikitaj kiel viraj kandidatoj, prioritaton en ricevo de postenoj. La komisiono en Leiden klarigis, ke laŭ ĝia opinio ĉiu ajn malegala traktado de homoj, bazita sur haŭtkoloro, raso, religio aŭ sekso, estas maljusta. Do, en la venonteco kandidatinoj por postenoj ĉe la Universitato de Leiden estos same traktataj kiel viraj kandidatoj.

Aliflanke, mi vidis antaŭnelonge anoncojn de la Universitato de Utrecht (ankaŭ en Nederlando). Je la fino aperis linio aldonita: "Egale kvalifikitaj inaj kandidatoj ricevos prioritaton". Kaj mi scias, ke ankaŭ en la Municipa Universitato de Amsterdam oni foje donas al virinaj kandidatoj prioritaton.

Pri kio fakte temas? Por pli klare juĝi, mi proponas unue forigi provizore la vorton "diskriminacio" el la diskuto. Pro siaj tiom negativaj asocioj, ĝi malebligas objektivan traktadon de la temo. Aŭdante la vorton "diskriminacio", oni aŭtomate pensas pri ekzemple rasa diskriminacio kontraŭ nigruloj, aŭ pri religia, ekzemple kontraŭ judoj. Krome mi opinias, ke tiu vorto tute ne taŭgas en la nuna diskuto. Diskriminacio ne rilatas al la situacio. Se nigrulo ne ricevas laboron por kiu li/ŝi estas ja kvalifikita, pro sia haŭtkoloro, oni ĝuste nomas tion diskriminacio, ĉar raso tute ne influas la laborkapablon de tiu persono. Sed en la kazo de prioritato al virinoj en universitataj funkcioj temas pri alia situacio. Estas konate, ke la proporcio de virinoj en altaj universitataj kaj administraj postenoj estas preskaŭ kvinono de la proporcio de studentinoj. Estas ankaŭ sufiĉe konate, ke kiam oni devas elekti inter egale kvalifikitaj kandidatoj, la prefero estas en la praktiko ĝenerale la jena: viroj edziĝintaj, viroj ne-edziĝintaj, virinoj ne-edziniĝintaj, virinoj edziniĝintaj (kun infanoj: eĉ malpli da ŝanco). Kial? Ĉu ne ĉar tiuj respondecaj funkcioj estas bazitaj sur edzino en la ombro, kiu prizorgos la ĉiutagajn vivdetalojn, kaj ebligos al la edzo labori ĝis vespero, partopreni en vesperaj kunsidoj kaj en kongresoj, sen zorgo pri infanoj kaj hejm-

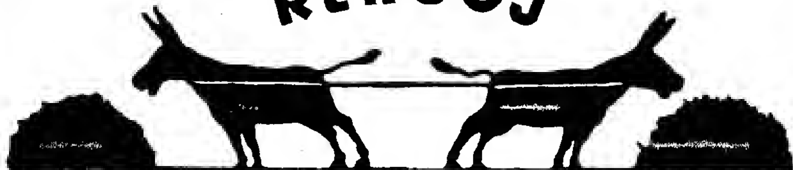
mastrumado? Ŝajnas al mi, ke ankaŭ tio estas diskriminacio ĉar edzina stato ne rekte rilatas al la persona laborkapablo.

En la praktiko edziniĝintaj virinoj mankas ĉe la laboro pli ol viroj, ĉar ili tamen ne ricevas sufiĉan helpon pri infanzorgado, kiel tut-tagajn vartejojn, kaj oni konsideras, ke la hejmo kaj la infanoj estas memkompreneble ilia tasko. Do, laŭ mia opinio, eblas prave diri, ke kiam temas pri altaj postenoj, ja estas diskriminacio kontraŭ virinoj. Fari nenion por ŝanĝi tiun situacion signifas en la praktiko ĝin subteni. Do, la Universitato de Leiden per sia rifuzo doni prioritaton al virinoj fakte helpas la nunan elekto-situacion.

Mi ŝatus nun reveni al la esprimo "pozitiva diskriminacio". Fakte tia diskriminacio estas en la ĉiutaga vivo ĉie akceptata, sed sub aliaj nomoj: subvencio, ekonomia helpo al malriĉuloj, stipendioj por malriĉaj studentoj, ktp. Se oni juĝus ĉiun malegalan traktadon kiel diskriminacion, tiam ankaŭ ĉiu formo de helpo estus diskriminacio kontraŭ tiuj, kiuj ne ricevas ĝin. Necesas rigardi la kuntekston, la tutan situacion en kiu la helpoto troviĝas. Se ŝi/li estas ekzemple infano en familio kun kultura malavantaĝo, por havi egalan ŝancon kiel mezklasa infano ŝi/li ja bezonas apartan helpon. Kritikantoj rigardas nur parton de la faktoj: grupo de infanoj ricevas pli da helpo en lernejo ol alia grupo - do, diskriminacio!

Fakte ne temas pri diskriminacio, nek en tiu kazo, nek kiam oni donas apartan helpon al virinoj, ĉar ne temas pri <u>arbitra</u> traktado. Temas pri malavataĝa situacio de difinitaj grupoj, pri kiu kulpas la socio. Do la socio havas la taskon reĝustigi la situacion en la praktiko.

Se oni volas, ke la proporcio de virinoj en altaj funkcioj estu pli reprezenta, tiu prioritato estas bezonata. Tiam la vortoj "pozitiva diskriminacio" estas nur vortoj, ŝanĝeblaj kun "subteno". Do, se je la fino de elekto-procedo restus du kandidatoj egale kvalifikitaj por la posteno, unu virino kaj unu viro, oni nepre devus rigardi ankaŭ aliajn faktorojn. Kaj se oni elektus la virinon, ĉar oni volus altigi la proporcion de virinoj en influ-havaj postenoj, al mi ne gravas la vorto, kiun oni uzas. Pli gravas la rezulto, ke eble post kelkaj dekoj da jaroj estos normale elekti virinojn, kaj oni ne plu bezonos "pozitivan diskriminacion".

En SkE n-ro 10 aperis artikolo kun la titolo "Pri inoj kaj iroj" de Anna Brennan kaj Marcella Fasani. Ĝi temis pri la uzo de la sufikso -in- en Esperanto, kaj celis montri, ke la nuna uzo estas nekonsekvenca. La artikolo proponis du eblajn solvojn, sed neniu el la du estas plene kontentiga. Ĉi tie ni aperigas kelkajn reagojn al tiu artikolo.

Mi diskutis kun mia filo la eblecon uzi la formon "gepatro", tre bezonata ideo - bedaŭrinde - en la nuna socio. Kaj kial ne "gefilo" anstataŭ "infano" en frazo kia: "Ŝi havas unu mezaĝan gefilon" (t.e. filo aŭ filino)? Kaj: "La ŝafino naskis nur unu ge(ŝaf)idon." Estas interese, ke tiuj kelkaj junuloj, kiuj volis diskuti la seksan diskriminacion en Esperanto kun mi, estis viraj!

Certe la jama strukturo de la lingvo havas gravecon. Ni nepre ne ŝanĝu la fundamenton de Esperanto, do ni devas akcepti la paron "patro, patrino", k.s. Mi ne sentas diskriminacion en tio - eble la virino gajnas plian gravecon pro la almeto de sufikso!! Ni tutsemple aldonu la singularan uzon de "gepatro" ktp. kiam bezonata, eĉ eble "geulo".

Kaj kiam temas pri ekz. prezidanto, sekretario, kasisto, funkciulo, komitatano, oni nur uzu seksan afikson laŭ bezono, do -in- aŭ -ur- laŭ mia antaŭa propono, kaj ankaŭ ge- estu akceptebla. Tiel la lingvo kreskos, sed ne ŝanĝos sian bazon.

Sybil Sly (sib'l slaj) ♀, Britujo

Mi volas emfazi la urĝecon enkonduki taŭgan sufikson, kiu donus klare viran formon al substantivoj: urĝecon de la propaganda vidpunkto.

En mia politike "verda" partio+ estas jam pluraj esperant-

+ t.e. politika partio kiu okupiĝas pri ekologiaj demandoj.

istoj; sed estus ja multaj aliaj se mi povus honeste konstati ke ĝi estas neseksisma lingvo, aŭ almenaŭ estiĝas tia. Ne tre gravas, laŭ mi, kiun sufikson oni elektas, kondiĉe ke la litera duopo ne havas alian uzadon (pro tio mi malakceptus -ir- kaj -us-). Mi persone preferus -iĉ-, analoge je "panjo" kaj "paĉjo", sed plej gravas ke ni - kiuj volas malseksismigi nian lingvon - akceptu unusolan solvon kaj informu la Akademion ke ni intencas enkonduki ĝin.

Christopher (krist'f'r) Fettes ♂, Irlando

Jen sugesto, laŭ trafa rimarko de franca lingvisto. Kial ne tutsimple uzi materialon, kiu jam troviĝas en Esperanto, ekzemple:

Instruisto	: ĝi	laŭ la modelo:	Ŝafo	: ĝi
Instruistino	: ŝi		Ŝafino	: ŝi
Virinstruisto	: li		Virŝafo	: li.

Tio estas logika solvo, ĉu ne?

Germain Pirlot (ĵerme pirlo) ♂, Belgujo

ĈU DOMMASTRUMADO?

Eble surprizas vin, ke SkE planas aperigi specialan numeron pri hejmaj aferoj, do pri la tradicia virina kampo de dommastrumado, kuirado, manlaborado ktp. Kiel skribis Audrey Childs-Mee, kiu proponis la temon, ni ne malestimu tiujn "virinajn" laborojn.

Tial ni invitas kontribuaĵojn pri:

Dommastrumado, purigado
Kuirarto
Kudrado, trikado kaj aliaj manlaboroj
Persona tualeto kaj vestado
Gravedeco, nasko, prizorgado de infanoj.

Cetere, verŝajne vi trovos, ke ne estas tre facile verki pri tiuj temoj. Ĉu vi konas la Esperantajn nomojn de kuirprocedoj aŭ la teknikajn terminojn de kudrado? Plena Ilustrita Vortaro dediĉas ilustritajn paĝojn al botaniko, geometrio, meĥaniko, ŝipoj ktp., sed ne al la diversaj specoj de kudrero. Ĉu la kompilinto ne konsideris tion sufiĉe "serioza" temo por meriti paĝon en vortaro?

Bonvolu sendi kontribuaĵojn ĝis la fino de majo 1985.